

L'ÚS INTERPERSONAL DEL CATALÀ AL PAÍS VALENCIÀ

Brauli Montoya Abat

(Universitat d'Alacant, Institut d'Estudis Catalans)

L'enquesta més recent passada al País Valencià (SIES 2005),¹ demana pels següents usos interpersonals: “a casa”, “amb els amics”, “al carrer”, “a les botigues tradicionals” i a “les grans superfícies”. Els resultats a la zona catalanoparlant valenciana (d'ara endavant, en simplifiquem l'expressió dient només “País Valencià”) no són gaire falaguers. Ho podem apreciar a la Taula 1, on incloem el coneixement parlat de la llengua que declaren els valencians.

CONEIXEMENT (%)	Sap parlar en català	57%
USOS (%)	El parla a casa	36%
	Amb els amics	33%
	A les botigues tradicionals	29%
	A les grans superfícies	20%
	Al carrer	20%

Taula 1. Usos interpersonals del català que fan els valencians (SIES, 2005)

Com es pot comprovar, són poc més d'un terç els valencians que usen el català en l'àmbit familiar (un 36%), cosa que significa que un 19% dels valencians que declaren que el saben parlar deuen conèixer-lo com a segona llengua, apresada passivament (i, molt sovint, precàriament) en àmbits socials on predomina i en cursos escolars i de reciclatge. Però no tots els valencians que l'usen dins la llar ho fan amb les seues amistats (3 punts menys) o quan van a comprar al petit comerç (7 punts menys). A mesura, doncs, que ens allunyem de la casa de l'individu, l'ús del català minva, fins a quedar-se en un 20% quan es tracta d'usar-lo al carrer o a les grans superfícies comercials.

¹ Aquestes inicials es refereixen al Servei d'Investigació i Estudis Sociolingüístics de la Generalitat Valenciana, dirigit per Rafael L. Ninyoles. En la publicació de les dades sociolingüístiques de conjunt dels Països Catalans (Querol, ed. 2007) es tenen en compte els resultats valencians provinents d'una altra enquesta, donada a conèixer l'any anterior per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (vegeu *Llibre blanc de l'ús del valencià-I*), que no varien gens dels de l'enquesta que acabem de mostrar.

Si comparem aquests usos interpersonals dels valencians amb els que fan els balears i els catalans,² no observem grans diferències pel que fa a la llar familiar, on pugen entre 7 i 9 punts, respectivament (no debades, el coneixement parlat del català a les Illes Balears i Catalunya supera entre 16 i 26 punts el del País Valencià). Tampoc no s'aparten gaire els usos dels valencians respecte dels usos de balears i catalans amb les seues amistats, que coneixen pujades molt semblants (entre 6 i 9 punts altra volta) i sempre en consonància amb la major competència en català de les Illes i el Principat. Ara bé, quan fem el bot a un nivell públic de relacions interpersonals, les altres dues grans comunitats de la llengua catalana segueixen camins diferents: les Illes es mantenen de prop dins la pauta valenciana (de davallada en l'àmbit públic) mentre que Catalunya registra una pujada en aquests usos. Així, ho comprovem en els usos a les botigues tradicionals, amb desconeguts i a les grans superfícies comercials. Vegeu-ne el comparatiu corresponent a la Taula 2.

USOS DEL CATALÀ (%)	País Valencià	Illes Balears	Catalunya
A casa	36'5	43'5	45'3
Amb els amics	33 (-3'5)	39 (-4'5)	42 (-3'3)
A les botigues tradicionals	32 (-4'5)	41 (-2'5)	51 (+5'7)
Amb desconeguts (= al carrer)	24 (-12'5)	33 (-10'5)	49 (+3'7)
A les grans superfícies	21 (-15'5)	28 (-15'5)	47 (+1'7)

**Taula 2. Usos interpersonals del català dels valencians (2004)
comparats amb els de balears i catalans (2003)**

Això demostra que mentre els usos interpersonals valencians (i balears) pateixen un replegament a mesura que es fan més externs a la casa familiar, els dels catalans, a excepció de l'ús amb els amics, experimenten una expansió (a les botigues i amb desconeguts) o es mantenen respecte als usos familiars (a les grans superfícies). Així, si podem afirmar que la tendència del català Catalunya és a créixer com a llengua pública, al País Valencià s'observa la tendència contrària (vegem-ho més gràficament a la Figura 1).

² En Querol (ed. 2007) es poden comparar els resultats específicament valencians amb els de la resta dels Països Catalans.

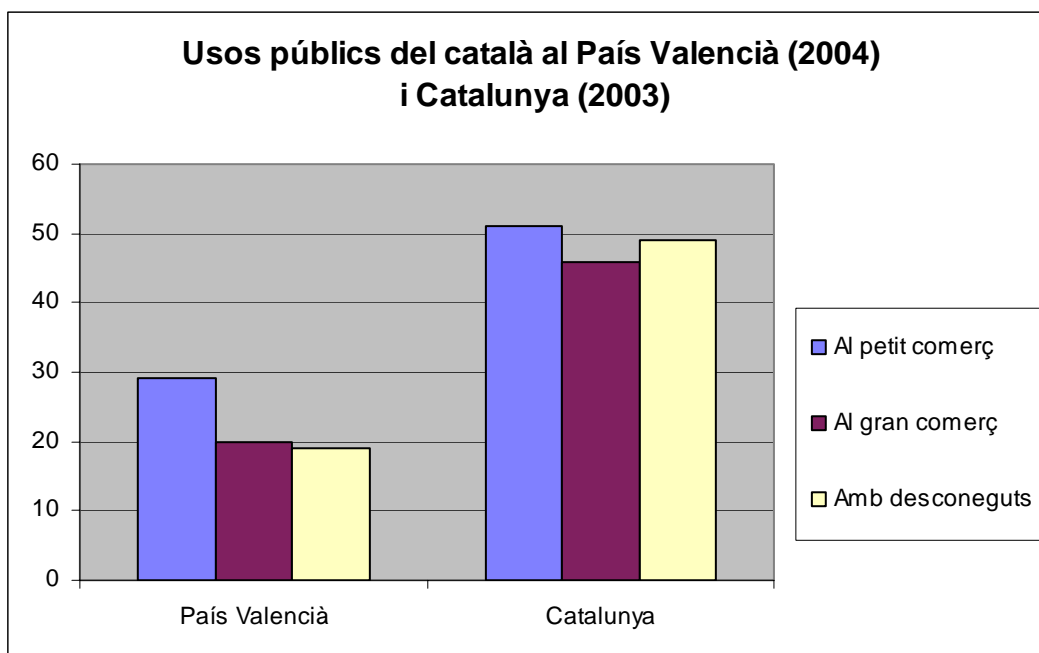

Figura 1

Aquest és l'únic punt de partida objectiu de què disposem per a analitzar aspectes concrets dels usos interpersonals que fan els valencians, ja que cap de les enquestes passades al País Valencià no conté qüestions específiques sobre supòsits d'interacció bilingüe, en contrast amb les de la resta del territori (cf. Villaverde 2007). Per tant, haurem de recórrer a constatacions impressionístiques i a alguns altres indicis, com ara la representació que fan dels usos interpersonals dels valencians els guionistes de les sèries de ficció que s'emeten per Ràdio Televisió Valenciana (RTVV).

Vegem, per començar, aquest cas. Al Quadre 1 plantegem una comparació entre dos tipus sèries a partir de les que s'han emès o continuen emetent-se durant el 2007: per una banda, aquelles que, segons la nostra percepció, s'allunyen de la norma valenciana d'interacció entre llengües (en la columna de l'esquerra) i, per una altra, aquelles que s'ajusten més a la norma d'ús valenciana (columna de la dreta).

<i>FORA DE LA NORMA:</i> <i>INVERSEMBLANTS</i>	<i>DINS LA NORMA:</i> <i>VERSEMBLANÇA LITERÀRIA</i>
---	--

<p><i>Maniàtics</i></p> <p>- Tots els personatges s'expressen en català.</p> <p><i>Patrimonis i matrimonis</i></p> <p>- Un catalanoparlant de L1 (40-50 anys) parla en català amb la seua esposa castellanoparlant, qui contesta en castellà. Els fills s'adrecen al pare en català i a la mare en castellà.</p>	<p><i>L'alqueria blanca</i> (l'Alcoià; anys 50)</p> <p><i>Negocis de família</i> (Dénia; actualitat)</p> <p>- El català s'empra exclusivament entre catalanoparlants de L1.</p> <p>- El castellà s'empra entre castellanoparlants i entre catalanoparlants de L1 i castellanoparlants.</p>
--	--

Quadre 1. Mostra d'usos lingüístics en sèries de ficció emeses per RTVV durant l'any 2007

Les dues sèries de la columna de l'esquerra cauen fora de la norma de comportament lingüística percebuda com a habitual per la majoria de valencians. En el cas de *Maniàtics*, perquè tothom parla en català, cosa impossible al País Valencià atès que els usos d'aquesta llengua que en fan els valencians, com hem vist a la Taula 1, es mouen entre un 36% i un 20%. La sèrie sembla tenir una ambientació urbana que no s'especifica, o bé se sobreentén que se situa a València ciutat. En aquest últim cas, augmenta la inversemblança perquè els percentatges d'usos baixen més encara que els generals valencians (Taula 3).

USOS INTERPERSONALS	%
El parla a casa	17
Amb els amics	14
Al carrer	8
A les botigues tradicionals	7
A les grans superfícies	7

Taula 3. Usos interpersonals del català a la ciutat de València (SIES, 2006)

Respecte a *Patrimonis i matrimonis*, s'incrementa la inversemblança perquè encara és més difícil de creure que els valencians facen servir la comunicació bilingüe, és a dir, que els catalanoparlants de primera llengua mantinguen el català amb els castellanoparlants. En tot cas, podem atribuir els casos d'aquest tipus de comunicació

als parlants, necessàriament minoritaris, que actuen amb un sentit militant de defensa del català.

En canvi, les dues sèries de la dreta del Quadre 1 són prototípiques del comportament majoritari valencià i per això els atribuïm versemblança literària, molt més a la primera, ambientada en els anys 50, quan no s'havia arribat a estendre ni mínimament cap plantejament reivindicatiu en l'ús del català. Per contra, la segona, que se situa en l'actualitat, no mostra cap indicatiu d'usos interpersonals favorables al català que, encara que excepcionalment, solen trobar-se també en la societat valenciana. Curiosament, totes dues sèries se situen en una de les zones valencianes de major ús del valencià (tant en els anys 50 com ara), motiu pel qual no reproduïxen exactament la situació sociolingüística que intenten representar. Per tant, encara que els usos convergents que mostren cap al castellà són els més habituals al País Valencià, la versemblança no hi és absoluta.³

Vegem tot això aplicat a la tipologia sociolingüística dels encontres conversacionals valencians (Quadre 2).

<i>DIVERGÈNCIA (CASOS DE MILITÀNCIA LINGÜÍSTICA)</i>	<i>CONVERGÈNCIA (LA NORMA GENERAL VALENCIANA)</i>
1) Iniciar les converses amb desconeguts en català.	1) Iniciar les converses amb desconeguts en castellà.
2) Continuar en català una conversa iniciada en aquesta llengua malgrat que l'interlocutor parle en castellà.	2) Però si s'ha iniciat en català i responen en castellà, continuar en aquesta última llengua.
3) Contestar en català davant d'interpel·lacions en castellà.	3) Respondre les interpel·lacions en castellà amb la mateixa llengua.

Quadre 2. Esquema hipotètic dels usos divergents i convergents en situacions bilingües

³ Filant més prim, podríem afegir-hi algunes notes d'inverssemblança estrictament lingüística. El castellà que parlen els personatges és un estàndard de "televisió espanyola" que no s'identifica amb el castellà amb trets catalans que parlen els valencians, ni els que el tenen com a L2 ni tampoc els que tenen com a L1. Quant al català, li manca un cert grau de col·loquialitat en tots els personatges i li sobren algunes articulacions castellanitzants dels personatges més joves ("o" obertes, "ll" finals, etc).

Segons aquest esquema, el cas de la sèrie *Patrimonis i matrimonis* se situaria dins la línia divergent (*Maniàtics* no planteja situacions bilingües, per bé que, a causa de la seua inversemblança, la col·loquem en la columna esquerra), i les altres dues sèries referides, *l'Alqueria Blanca* i *Negocis de família*, s'emplaçarien en la columna “convergent” o de la norma majoritària valenciana.

Independentment que aquestes sèries de ficció reflectisquen més o menys la realitat (grau de versemblança), cal examinar l'efecte que poden produir en el comportament lingüístic dels valencians. Així, les sèries “divergents” poden causar un efecte pedagògic d'animar a un major ús del català: *Maniàtics* perquè representa una societat valenciana totalment catalanoparlant, i *Patrimonis i matrimonis* perquè demostra que els catalanoparlants poden mantenir la seua llengua amb els castellanoparlants sense problemes. A l'altre costat, *l'Alqueria blanca* i *Negocis de família* són exponents de la “legitimitat” de l'ús del castellà al País Valencià i, paradoxalment, a través d'una empresa audiovisual que té com a objectiu “la promoció del valencià”. D'això es desprèn que RTVV podria jugar un paper important en la promoció dels usos interpersonals del català amb la programació de sèries de ficció com *Maniàtics* o *Patrimonis i matrimonis*. Dissortadament, no sembla ser aquesta la política preferent de RTVV ni la del partit que controla aquesta cadena pública, que ja ha deixat d'emetre *Patrimonis i matrimonis*.

Entre els indicis no televisius que ens permeten adonar-nos dels usos interpersonals dels valencians, podem esmentar un “exercici” d'enquesta telefònica practicat per alumnes de l'assignatura de Sociolingüística Catalana de la Universitat d'Alacant (cursos 2002-2004). En aquest cas, els resultats no són extrapolables absolutament a tot el País Valencià, perquè es van aplicar només a les ciutats d'Alacant i Elx, però potser sí que ho serien a la capital valenciana; no debades, les dues ciutats objecte d'enquesta són, respectivament, la segona i tercera aglomeracions urbanes del País Valencià. L'enquesta consistia a fer unes telefonades breus a institucions i empreses, públiques o privades, i fer una consulta o una pregunta pròpia d'un usuari dels serveis que presten, com ara l'horari d'atenció al públic, per exemple. El primer que parlava (en despenjar) era l'interlocutor de la institució o empresa. A continuació l'enquestador (suposat usuari), feia la seua pregunta en català i esperava resposta, que podia ser en català o en castellà. Abans de penjar, agraià la resposta i s'acomiadava, sempre en català i independentment

que l'interlocutor haguera emprat aquesta llengua o el castellà. Si es produïa alguna intervenció de l'interlocutor de tipus "metasociolingüístic", l'enquestador orientava la resta del seu parlament en la direcció indicada (per exemple, canviar de llengua) i, en penjar, feia l'anotació pertinent. A les Taules 4 i 5 es podem observar els resultats quantificats d'aquest "exercici".

ALACANT (%)					
Ús lingüístic	En despenjar		Resta de la conversa		
	En català	En castellà	En català	Bilingüe	En castellà
Interlocutor	1	99	22	1	77
Actitud	Positiva	Neutra	Petició de canvi	Sorpresa	Negativa
interlocutor castellà	11	61	19	2	7

Taula 4. Resultats de l'enquesta telefònica a la ciutat d'Alacant (2002-2004)

ELX (%)					
Ús lingüístic	En despenjar		Resta de la conversa		
	En català	En castellà	En català	Bilingüe	En castellà
Interlocutor	11	89	30	3	67
Actitud	Positiva	Neutra	Petició de canvi	Sorpresa	Negativa
interlocutor castellà	11	58	14	5	12

Taula 5. Resultats de l'enquesta telefònica a la ciutat d'Elx (2002-2004)

Els resultats palesen la diferència quantitativa, tant en el coneixement com en l'ús de la llengua, entre Alacant i Elx per bé que no mostren diferències apreciables en les actituds sobre el català. Així, només un 1% d'alacantins va respondre en despenjar en català, cosa que, estadísticament, pot ser equiparable a zero, mentre que un 11% d'il·licitans ho va fer en aquesta mateixa llengua, cosa ja més significativa. Pel que fa a la competència en català dels interlocutors, que es mostrava continuant la conversa en la llengua introduïda per l'enquestador, a Alacant va ser d'un 22% mentre que a Elx va pujar-se

deu punts més, fins a un 30%. Segons el darrer cens lingüístic (INE, 2001),⁴ els alacantins que declaren “saber parlar el valencià” són un 28%, mentre que els il·licitans que afirmen això mateix ascendeixen a un 40%, poc més dels deu punts de distància que també hi hem detectat al nostre exercici sociolingüístic. Ara bé, cal tenir en compte dues consideracions. La primera és que els nostres subjectes “inadvertits” eren treballadors de les institucions o empreses que rebien la telefonada i no necessàriament havien de residir a la localitat on eren telefonats, mentre que el cens inclou també la població laboralment inactiva però només els residents al municipi referit. La segona consideració és que les dades del cens són declarades (i pot haver-hi una sobrevaloració del coneixement real) mentre que les nostres dades eren observades (i qui no tenia un coneixement suficient de la llengua, no devia gosar parlar-la). En aquest sentit, podem atribuir algun valor estadístic a la nostra mostra.

Però no eren aquests els únics resultats que buscàvem sinó, sobretot, les actituds. Aquestes les hem valorades en els qui usaven el castellà, que eren la majoria dels subjectes de les dues ciutats. A Alacant eren un 77%, i a Elx, un 67%. En ambdós casos, aquests castellanoparlants tenien a l'altre costat de la línia telefònica una persona que usava el català malgrat que havia rebut la primera contestació, en despenjar, en castellà. L'actitud majoritària dels castellanoparlants va ser la que podríem qualificar de “neutra”, és a dir, de respondre sense afegir cap marca valorativa al missatge estricte que transmeten (entre un 61% i un 58% van respondre d'aquesta manera). En segon lloc, venia la petició de canvi de llengua al suposat usuari del servei, al·legant, amablement, que no entenien bé el “valencià”: així van reaccionar un 19% d'alacantins i un 14% d'il·licitans. En tercer lloc, assistíem a les actituds “positives”: davant el fet que se'ls haguera parlat en català malgrat haver respost ells en castellà, demanaven explícitament a l'interlocutor que continuàs en la mateixa llengua o bé ho feien implícitament donant-hi mostres de suport com que seguien la conversa molt bé. A les dues ciutats hi va haver un 11% de respostes en aquest sentit. Finalment ens vam haver d'enfrontar amb les reaccions “de sorpresa” i amb les clarament “negatives”, que, paradoxalment amb el major ús del català que es fa a Elx, van ser més abundants en aquesta ciutat que en la d'Alacant. Ambdós tipus de respostes les podem considerar molt pròximes. Els qui mostraven “sorpresa” normalment es quedaven callats, potser

⁴ A la pàgina web de l'Institut Nacional d'Estadística (<www.ine.es>) es poden consultar aquests resultats.

pensant com respondrien a la “gosadia” d’adreçar-se a ells en català o amb l’esperança que el suposat usuari penjàs l’auricular, o bé feien alguna mostra verbal propera a la no comprensió que pretenia més aviat forçar el canvi de llengua (“eh?!”). Pel que fa als qui exhibien una actitud inequívocament negativa, ja exigien de manera descortesa el canvi de llengua, bé amb alguna apel·lació “patriòtica” a l’Estat europeu on residim, bé amb alguna expressió propera a l’exabrupte. Sumant ambdós tipus de resposta, a Alacant es totalitzava un 9% mentre que a Elx s’assolia un 17%. L’única explicació que se’ns acut d’aquesta diferència, contrària al que podia fer esperar una ciutat més catalanoparlant, és que a Alacant van predominar les institucions sobre les empreses ja que el fet de ser capital provincial feia que fos més fàcil trobar-ne del primer tipus, i en el cas de les institucions, els funcionaris públics estan més acostumats a rebre i atendre telefonades diverses que en les empreses, normalment privades i sense obligació d’atendre correctament els qui telefonen.

Fos com fos, aquest exercici d’enquesta ens il·lustra sobre un ús interpersonal pròxim al de la interacció amb desconeguts, que vèiem que a la ciutat de València (Taula 3) quedava reduït entre un 7% (a les grans superfícies) i un 8% (al carrer). Però l’ús telefònic mostraria encara una menor presència del català: pensem que una trucada telefònica la podem rebre des de qualsevol punt geogràfic, tant intern com extern a la nostra comunitat de residència més immediata. Encara en un centre comercial o en una gran avinguda d’Elx, Alacant, Castelló o València el parlant valencià sap que els interlocutors que s’hi pot trobar li poden contestar en català; ara bé, quan rep una telefonada, no sap d’on procedeix i contesta, per defecte, en castellà, la llengua que considera neutra per a la comunicació.

En aquest context, el català no pot fer més que continuar retrocedint en l’ús dels valencians, especialment entre els més joves i els d’edats mitjanes, per una banda, i entre els habitants de les dues ciutats majors del País Valencià, València i Alacant, per una altra, que mostren ara els efectes a llarg termini de la interrupció de la transmissió intergeneracional del català, iniciada en el segle XIX. Vegem, en aquest sentit, l’evolució els darrers anys del Cap i Casal dels valencians (Taula 6).

CIUTAT DE VALÈNCIA (%)	1993	2006
------------------------	------	------

USOS	El parla a casa	22	17 (-5)
	Amb els amics	17	14 (-3)
	Al carrer	9	8 (-1)
	A les botigues tradicionals	19	7 (-12)
	A les grans superfícies	10	7 (-3)
VALORACIÓ DE L'ÚS	S'usa menys que abans	10	15 (+5)
	Hauria d'usar-se menys	3	5 (+2)

**Taula 6. Usos interpersonals i valoració de l'ús a València ciutat
en el període de 1993 a 2006**

Fixem-nos, com a base de tot, en la baixada de l'ús familiar, que s'ha concretat en cinc punts negatius en els darrers tretze anys (1993-2006). Les altres baixades en els usos oscil·len al voltant d'aquesta, però més greus que les baixades són les valoracions dels usos que fan els ciutadans de València: en són més els qui creuen (amb raó) que hi ha un menor ús del català (casualment els cinc punts de baixada en l'ús familiar coincideixen amb els cinc punts que pugen els qui pensen que hi ha un menor ús) i també en són més els qui consideren que encara hauria d'usar-se més poc. Dissortadament, les grans ciutats "arrosseguen" el seu entorn, i la castellanització dels autòctons valencians s'ha estès durant el segle XX a tot el País Valencià, fins i tot amb uns efectes majors perquè hi és més recent, en tant que a València ja comença a "tocar fons". Vegem-ho a la Taula 7.

PAÍS VALENCIÀ – catalanoparlant (%)		1992	2005
USOS	El parla a casa	51	36 (-15)
	Amb els amics	45	33 (-12)
	Al carrer	30	20 (-10)
	A les botigues tradicionals	46	29 (-17)
	A les grans superfícies	28	20 (-8)
VALORACIÓ DE L'ÚS	S'usa menys que abans	10	26 (+16)
	Hauria d'usar-se menys	3	10 (+7)

**Taula 6. Usos interpersonals i valoració de l'ús al País Valencià
en el període 1992 a 2005**

És clar que aquesta actitud negativa no és només fruit d'un contingent notori de valencians castellanitzats d'una o més generacions sinó que també respon a una contraplanificació lingüística per part de la Generalitat Valenciana des que hi governa la dreta els últims dotze anys (Pradilla 2004). Això ho comprovem quan agafem un historial més llarg d'enquestes, com fa palès la Figura 2.

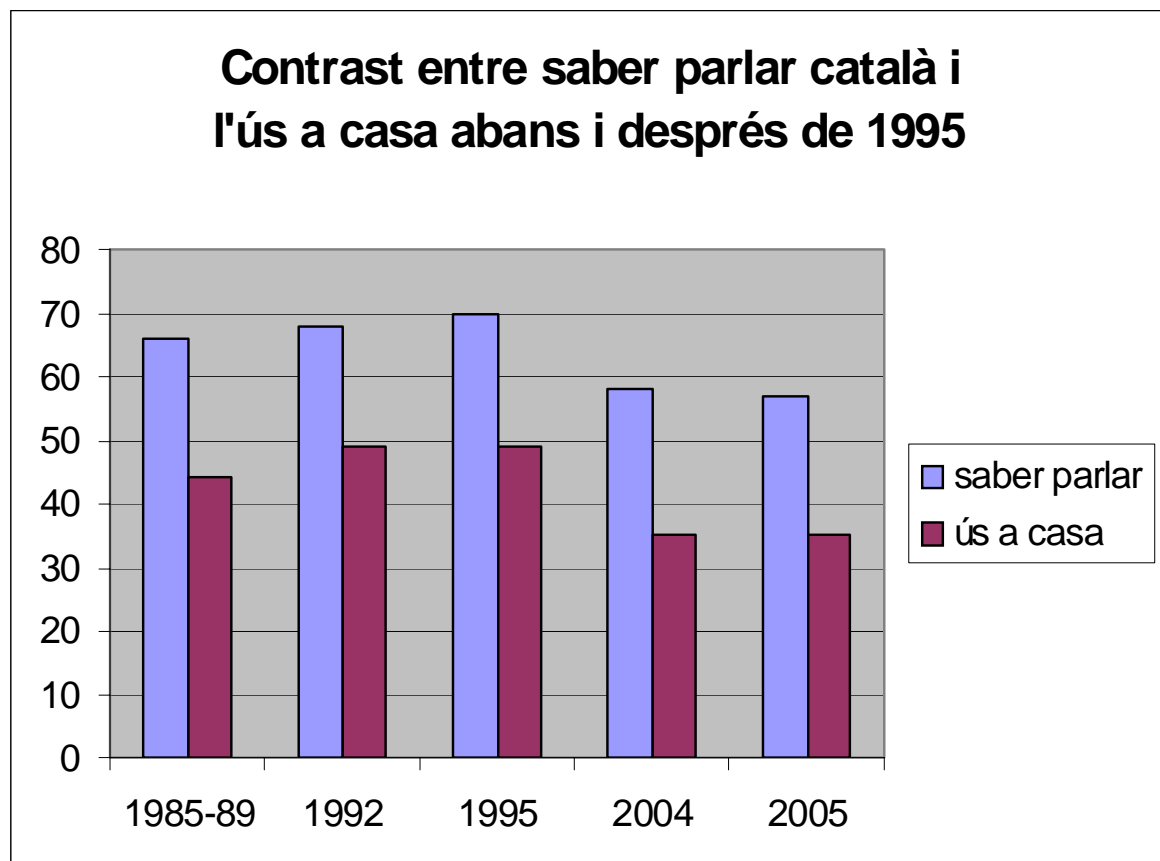

Figura 2

Hi veiem clarament com, malgrat el punt de partida baix de què partíem en la transmissió familiar del català en els anys 80 del segle XX, s'aconsegueix un lleu increment durant els 90, paral·lel al del coneixement parlat de l'idioma. Aquests són els primers anys de l'autonomia valenciana, quan s'introdueix el català a l'escola, es crea la televisió valenciana i els governants d'aleshores (d'esquerra) empenen el català al costat del castellà en les seues alocucions formals. A partir de l'any 1995, però, es produeix el canvi de color polític en la Generalitat Valenciana i comença la davallada, que no podem observar més que en els seus resultats de principis del segle XXI, justament perquè el govern no permet la continuació de la sèrie d'enquestes que s'havien iniciat

l'any 1985.⁵ És a dir, la política lingüística, encara que tímida, empresa pels primers governs de la Generalitat, aconsegueix aturar la interrupció de la transmissió intergeneracional del català, que s'havia generalitzat a totes les ciutats mitjanes del País Valencià durant els anys 70 del segle XX, però la revernacularització del català al si dels individus que ja no l'havien rebut es fa molt penosa i lenta, sobretot a les ciutats de València i Alacant. Però, sobretot, s'alenteix aquesta recuperació entre els qui la intentaven quan els governants, a partir de 1995, desactiven la progressió ascendent de les línies educatives en català, eliminen tots els programes en català de l'horari d'alta audiència de la televisió valenciana i deixen d'usar el català públicament. Dit amb altres paraules, els parlants deixen de tenir models en català de l'ús prestigiós de la llengua i naix el desànim pel que fa a la recuperació que s'havia encetat.

Aquest és el moment en què ens trobem a hores d'ara al País Valencià: els efectes negatius de la interrupció de la transmissió intergeneracional del català, que s'havien aconseguit aturar, s'han tornat a reactivar des de mitjans dels anys 90, i l'ús a casa no sols ha tornat a baixar a la posició de partida que trobàvem a l'inici del procés normalitzador, en els anys 80, sinó que ha davallat més encara. I tot això sense entrar a considerar els elements externs, que també hi contribueixen negativament, com ara la immigració, però que són secundaris, al costat dels interns, com és la castellanització dels autòctons. Què s'hi pot fer? Quines mesures es podrien emprendre per a recuperar de bell nou, com a mínim, la situació sociolingüística de principis dels anys 90? Evidentment, la solució es troba en l'actuació política, però aquesta no és possible mentre governe la dreta al País Valencià, que, sociològicament, és descendent dels sectors burgesos d'Alacant i València que van iniciar la interrupció de la transmissió intergeneracional de la llengua a mitjan del segle XIX. Aquesta burgesia que mana des de fa dotze anys al País Valencià arrossega una castellanització interna de dues, tres i fins a quatre generacions. Alguns dels seus membres ja han perdut la memòria dels seus antecessors catalanoparlants, però, sobretot, se'ls ha esvaït el sentiment com a valencians en benefici d'una identitat espanyola que redueix la valencianitat a una anècdota regional dins una Espanya exclusivament castellana. En aquest context, només

⁵ Les enquestes "tornen" de la mà de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, el 2004, que posen en evidència la Generalitat Valenciana, que es veu impel·lida a autoritzar de nou el SIES, dirigit per Rafael L. Ninyoles, a fer enquestes, que són la de 2005 per a tot el País Valencià i la de 2006 per a la ciutat de València.

cal esperar que perden alguna volta les eleccions autonòmiques i intentar recuperar el temps perdut.

I mentrestant? Sense cap mena de dubte, no ens podem limitar a descriure passivament la situació. En la mesura del possible, cal intervenir en els sectors més proclius a la normalització per tal de fer minvar al màxim els efectes negatius de “la travessia del desert”. En aquest sentit, podríem considerar com un exemple l’enquesta sobre la revernacularització i la jornada científica consegüent que vam dur a terme a la ciutat d’Alacant el curs 2006-2007 sota l’empara científica i econòmica de l’Institut d’Estudis Catalans. L’objectiu, tant del mateix treball de camp com de la jornada científica que cloïa aquesta recerca, era conscienciar el professorat, l’alumnat i els pares i mares afectats que la reintroducció del català a l’àmbit familiar (això és, la revernacularització) no s’assoliria només fent classes de català, i ni tan sols fent la resta de les classes en català. Calia que el català passàs de l’aula al pati i, d’ací, a la casa i l’entorn social més immediat de l’alumne. D’això se n’adonaven els tres sectors implicats, tant en el transcurs del treball de camp, ja que eren objecte d’enquesta, com en la Jornada final, on van ser invitats per a escoltar i debatre els resultats. A la Taula 8 s’aprecien uns resultats que podrien semblar descoratjadors a primer colp d’ull, però cal tenir en compte el punt de partida, que és el d’una ciutat, Alacant, on, des dels anys 40 del segle XX, no es transmet el català entre els autòctons (Montoya 1996). Quedem-nos amb la dada més positiva de la taula: un 25% dels pares d’aquests alumnes tornen a transmetre el català en família.

Qüestionari passat als pares dels alumnes de les escoles d’immersió d’Alacant. <i>Ús del català en les següents situacions:</i>	
Amb els avis, pares i germans (dels pares dels alumnes)	21 %
Amb la parella	12 %
Amb els fills (= els alumnes de les escoles d’immersió)	25 %
Ajudant els fills en els deures	61 %
Els fills entre ells (= els alumnes de les escoles d’immersió)	9 %
Llengua que parla a casa (en general)	22 %
Fent les tasques de la llar	23 %
Durant els àpats	17 %

Taula 8. Alguns resultats de l’enquesta de revernacularització passada als pares de les línies educatives en català d’Alacant (2006-2007)

Bibliografia

Llibre blanc de l'ús del valencià-I. Enquesta sobre la situació social del valencià. 2004, València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

MONTOYA, Brauli (1996). *Alacant: la llengua interrompuda*, València, Denes.

PRADILLA, Miquel Àngel (2004). *El laberint valencià. Apunts per a una sociolingüística del conflicte*, Benicarló, Onada Edicions.

QUEROL, Ernest (ed., 2007). *Llengua i societat als territoris de parla catalana a l'inici del segle XXI. L'Alguer, Andorra, Catalunya, Catalunya Nord, la Franja, Illes Balears i Comunitat Valenciana*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.

VILLAVARDE, Joan-Albert (2007). "Comportament dels grups lingüístics i representacions sobre la llengua", dins Ernest Querol (ed., pp. 143-182).